

Mírové operace

(Účast Armády České republiky v mírových misích OSN A OBSE)

Organizace spojených národů byla založena po druhé světové válce v roce 1945 proto, aby napomáhala stabilizovat mezinárodní vztahy a posílit celosvětový mírový proces. Postupně se vyvinula v organizaci, jejímž převažujícím zájmem se stalo společné hledání stability spočívající na mírových základech. Cesty, metody a systém opatření sloužících k zamezení nebo ukončení konfliktů představují řadu forem, které OSN v rámci své pravomoci využívá. Při některých sporech využívá svého práva a vysílá své jednotky, případně pozorovatele nebo mise k prozkoumání situace na místě, může vyslat mise dobrých služeb, nebo určit zprostředkovatele či zvláštního představitele pro vyjednávání. V jiných případech poskytuje fórum pro rozhovory a jednání nebo důvěrný diplomatický postup. Více o tom v následujícím příspěvku.

* * *

Jednou z cest, jimiž OSN napomáhá udržování mezinárodního míru a bezpečnosti ve světě, jsou mírové operace (někdy se používá rovněž názvu mise). Jsou zřizovány proto, aby pomáhaly kontrolovat konflikty, jež ohrožují světový mír a bezpečnost v době, kdy se hledají trvalá politická řešení těchto konfliktů.

Mírové operace plní úlohu nezaujaté třetí strany konfliktu, která má svým působením napomoci vyhlášení a dodržování příměří, ale např. i vytvářejí nárazníkové pásmo (bezpečnostní zónu) mezi válčícími stranami a státy, čímž usnadňují úsilí o mírové řešení konfliktů diplomatickými cestami. Dále slouží jako nástroj ke kontrole plnění dohod směřujících k ukončení konfliktů, odsunu či demobilizaci vojenských jednotek a nastolení podmínek k celkovému urovnání krizové situace. Zřizuje je Rada bezpečnosti, zpravidla vydáním příslušné rezoluce RB OSN, řídí je generální tajemník OSN prostřednictvím svého zvláštního zmocněnce jmenovaného pro konkrétní operaci.

Typy mírových operací

V praxi OSN je pojem „mírová operace“ chápán jako akce, přijímaná z rozhodnutí Rady bezpečnosti, kdy pomocí vojenského personálu vybraného na mezinárodním základě (zahrnuje jednotky členských zemí OSN, kterým byla účast v misi nabídnuta a schválena), s cílem přerušit nebo odvrátit vojenský konflikt a oddělení bojujících stran, nebo dozor nad dodržováním podmínek příměří, uzavření mírových smluv a dohod či omezení nebo zastavení palby.

Za mírové síly OSN se považují národní kontingenty ozbrojených sil členských států OSN, vyčleněné pro mírovou operaci na základě usnesení Rady bezpečnosti. Složení mírových sil je stanoveno na základě principu spravedlivého zastoupení členských zemí v tomto kontingentu za dodržení principu dobrovolného závazku.

Jednotky mírových sil nemají stanoven bojový úkol, jejich výzbroj slouží zpravidla jen pro vlastní sebeobranu, což platí především u operací typu první generace (viz dále). Tvoří je obvykle vojenské jednotky, prapory OSN a skupiny vojenských pozorovatelů.

Z tohoto pohledu došlo k prvním dělení typů mírových operací:

- a) „*klasická mírová operace*“ - typická mise s použitím vojenských jednotek, praporů a skupin pozorovatelů. Příkladem misí tohoto charakteru jsou operace UNIFIL, UNDOF, UNFICYP na území Libanonu, Golanských výšin a Kypru.
- b) „*pozorovatelská mise*“ - operace s použitím skupin vojenských pozorovatelů, jsou označovány jako *UN Military Observer Group* nebo *Observation Mission*. Příkladem jsou operace UNOGIL, UNMOGIP, UNOMUR, UNMOP a UNOMIG.

V některých materiálech se vyskytuje označení pro výše uvedené dělení typů mírových operací následovně: ad a) *force level operations*, ad b) *observer operations*.

Popisované operace mají svým charakterem převážně vojenskou povahu a jsou označovány jako „*operace první generace*“.

Operace druhé generace

Přibližně od roku 1988/89 se výrazně mění dosavadní charakter mírových operací a koncepce způsobu použití mírových sil. Začínají se používat nové názvy pro mírové mise, hovoří se o operacích na udržení míru a humanitárních operacích.

Operace před rokem 1989 jsou vnímány jako operace používající mnohonárodní vojenský komponent, který je vyslán do mise s lehkou výstrojí a výzbrojí, kterou může používat pouze k vlastní sebeobraně. Tyto mise měly většinou zcela vojenský charakter. Přísně byly dodržovány principy neutrality a nestrannosti při nasazení a činnosti jednotek. Jednalo se o klasický *peacekeeping*, podle hlavy VI Charty OSN, již zmíněný typ operace první generace.

Operace po roce 1989 jsou misemi plněnými mnoho nových a složitějších úkolů, jako je např. kontrola opatření pro demobilizaci, monitorování a dohled nad uzavřenými dohodami, dozor při volbách ap. Jedná se o nové úkoly pro použití mírových jednotek při plnění humanitárních úkolů a úkolů směřujících k vynucovacím opatřením tj. úkolů, které nebyly dříve typické pro mírové operace.

Charakter těchto operací se změnil z povahy převážně vojenské na vícefunkční operace, zahrnující ve svém působení vojenské, civilní a humanitární aspekty. To ovlivňuje i strukturu a systém organizace těchto mírových misí. V této souvislosti se hovoří o typu „*operace druhé generace*“.

Typickým příkladem mise takového typu a rozsahu byla mise OSN UNPROFOR na území bývalé Jugoslávie, na níž se v letech 1992-95 podílelo svou účastí 36 států s celkovým počtem 38 599 osob. Tento počet dohromady tvořili příslušníci vojenského personálu, civilní pracovníci a členové policejního sboru OSN. Dalším příkladem operací nového typu mohou být mise UNOSOM II v Somálsku s účastí 34 států a 28000 osob, mise UNAVEM III v Angole a mise na území Kambodže, Rwandy.

Počet mírových operací se zvýšil za uváděné období více než třikrát, z pěti v roce 1988 na 17 v roce 1995, respektive 16 v roce 1996 (Public Information Department UN, 15.8.1996). Ve shodě s těmito změnami se rovněž zvyšoval i celkový počet vojáků nasazených v mírových operacích OSN, tj. příslušníků vojenského personálu působícího v misích. Aktuální stav ke konci roku 1996 svědčil o účasti 71 členských zemí OSN, které se podělily o celkový počet 25 649 vojenských osob.

V předchozím období od roku 1948 do roku 1987 se mírových operací zúčastňovaly tradičně jen severské země (Finsko, Norsko, Švédsko, Dánsko), dále Rakousko, Kanada, Irsko, Itálie a Austrálie. Tyto země jsou považovány za tradiční a zkušené participující partnery v mírových operacích. Jsou rovněž představiteli a zastánci tradičního pojetí „peacekeepingu“ s precizně propracovaným systémem výběru, přípravy a výcviku jednotek a jednotlivců - vojáků modrých přileb.

Devadesátá léta: „Program pro mír“

Současně s výše nastíněnými problémy většina členských zemí OSN čelí procesu probíhajícího snižování vojenských rozpočtů a v mnoha případech i podstatné redukci vojenského stavu sil i techniky, což omezuje a limituje rovněž jejich možnosti poskytovat vojenské jednotky do mírových sil OSN. Protože operace se často vyvíjí k dlouhodobému rozmístění značné části vojenských sil (například mnoho let trvající operace na Kypru, Libanonu, Golanských výšinách ap.) jsou zkoumány způsoby jak snížit dobu potřebnou k rozmístění nasazených jednotek a snížit jejich počet.

V červnu 1992 vydal generální tajemník OSN dokument pod názvem „Program pro mír“, v originále „An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peace-Keeping“.

Pro oblast preventivní diplomacie byl zde navržen nový prvek tak zvané preventivní rozmístění jednotek. Systém „preventive deployment“ vystihuje to, že mírové síly by byly preventivně vyslány do určité oblasti, aby tak předešly bojovým akcím dříve než dojde k ozbrojenému konfliktu.

Pro oblast „peacemakingu“, který zahrnuje do celkového mírotvorného úsilí, doporučil kroky, umožňující Radě bezpečnosti využívat jejich pravomocí vyplývajících z hlavy VII Charty tj. možnost „použít ozbrojené síly k obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti v případě ohrožení míru nebo aktu agrese“. V tomto programu je poprvé použita idea vytvoření zvláště vycvičených „jednotek OSN pro prosazování míru“, které by mohly být rozmístěny v případech, kdy by úkol zajišťovat dodržování příměří přesahoval stanovené úkoly mírové mise.

Důsledkem výše uváděných změn je dostupnost vojenských sil, jejich použitelnost a výzbroj pro účely soudobých operací pro účely udržování míru, i když zatím stále nedostatečná z hlediska počtu i kvality ve srovnání s požadavky OSN. Protože však možné konflikty po celém světě naznačují, že budoucí požadavky na mírové síly zůstanou minimálně na stejné úrovni jako v současné době, pokud se nezvýší, což je pravděpodobnější, stává se hledání způsobů překonání tohoto vývoje nezbytným.

Důležitým **ponaučením při řešení konfliktů** v posledních letech je, že jsou často **ztraceny drahocenné možnosti** zbytečnou časovou prodlevou mezi přijetím rozhodnutí Rady bezpečnosti o zahájení operace a nasazení vojenských jednotek v místě mise a jejich

účinným fungováním. Nedávné zkušenosti také ukázaly nepříjemné následky pomalé reakce z hlediska velkého utrpení a ztrát na lidských životech (příkladem jsou negativní zkušenosti z operací OSN v Somálsku, Rwandě a Libérii).

V této souvislosti by mohlo být preventivní rozmístění sil pro udržení míru, tj. operace typu „*conflict prevention*“ nebo „*preventive deployment*“, úspěšné pro stabilizaci konfliktů situace před výbuchem všeobecného násilí. Vedle prvku preventivního rozmístění jednotek mírových sil (*preventive deployment*) je nutno řešit rovněž prvek **včasnosti rozmístění sil** tj. použití rychlého nasazení sil v místě konfliktu již vzniklého. Zde je příkladem takového typu operace (a dosud jediného v historii OSN) mise na území Makedonie UNPREDEP, zahájená v březnu 1995.

Kromě těchto zřejmých výhod slibuje možnost rychlého nasazení ochranných sil kladný účinek z hlediska efektivnosti počtu jednotek potřebných pro delší období a pro bezpečnost zúčastněných osob. **Včasným nasazením sil pro udržení míru před hrozícím nebo se již rozvíjejícím konfliktem** by bylo možno zabránit nebo stabilizovat situaci s relativně omezeným počtem jednotek ve srovnání se silami potřebnými v pozdější etapě. Současně se tím zvyšuje kvalita sil pro udržení míru různými opatřeními a přípravami nezbytnými k dosažení schopnosti rychlého nasazení.

Pokud včasné nasazení sil pro udržení míru půjde ruku v ruce s nutnými politickými, ekonomickými a humanitárními opatřeními, lze dosáhnout efektivního a účinného ovládnutí místa konfliktu a následného trvalého řešení.

K vytvoření takovýchto sil mohou být použity různé přístupy, jedním z nich je myšlenka „**stálého přidělení vojenských jednotek**“ Spojeným národům. Nicméně cena a další problémy, týkající se náboru a vytvoření nových pohotovostních jednotek speciálně pro tyto účely, jakož i nechuť řady členských států podřídit své národní jednotky OSN, dělají z tohoto přístupu spíše dlouhodobý záměr. Pro krátké až střednědobé lhůty by proto měly být zkoumány jiné způsoby naplnění požadavku Spojených národů. Atraktivním přístupem se jeví zdokonalení již vytvořeného systému pohotovostní přípravy (*United Nations Stand-by Arrangement System*).

Systém pohotovostní přípravy Spojených národů

V lednu 1993 byla OSN vytvořena studijní skupina s cílem „vyvinout systém pohotovostních sil, schopných nasazení jako celek nebo v jednotlivých částech, kdekoli ve světě na žádost generálního tajemníka OSN, v dohodnutých termínech reakce pro službu Spojených národů podle mandátu Rady bezpečnosti“. To vedlo ke vzniku systému pohotovostní přípravy Spojených národů.

Systém je založen na závazku členských států přispět vymezenými zdroji v dohodnutém termínu reakce pro operace Spojených národů na udržení míru. K 14. srpnu 1995 již 47 členských států vyjádřilo svou ochotu zúčastnit se zaváděného systému pohotovostní přípravy a 30 z nich předalo seznam svých možností (schopnosti poskytnout síly nebo prostředky pro mírové operace). Rýsují se tak reálné vyhlídky, že zhruba 70 000 osob vojenského personálu bude moci být poskytnuto podle potřeb OSN.

Vojenské síly těchto států zůstávají na domácích základnách, plně vycvičené a připravené splnit úkoly nebo působit v souladu se směrnicí Spojených národů. Na žádost generálního tajemníka OSN, a pokud je to schválené přispívajícími státy, jsou síly nasazeny pro operace

podle mandátu RB. Na přípravě modelu pohotovostních sil OSN rovněž začala participovat Armáda ČR.

Pohled NATO na problematiku mírových operací

V terminologii NATO se při řešení dané problematiky používá pro označení mírových misí pojmu „*peace support operations*“. Pod tímto společným pojmem NATO zahrnuje tři základní typy mírových operací: *peace-keeping operations*, *conflict prevention missions* a *humanitarian missions*.

Peace-keeping operations jsou chápány ve třech základních kategoriích jako:

- Mise pozorovatelské tzv. *observation missions*. Jsou pojímány jako klasický, nejzákladnější typ operace, kdy základním úkolem je pozorovat a hlásit. Charakteristickým prvkem je použití pozorovatelů, kteří v malých týmech plní klasické úkoly těchto misí, např. dohled nad dodržováním demarkačních linií, monitoring případů porušování příměří či dodržování lidských práv ap.

- Mise zprostředkovatelské tzv. *interposition force*. Tyto mise mají od sebe izolovat opoziční vojenské síly, a tak zabezpečit prostor k vyjednávání. Síly zpravidla operují v separační zóně nebo jinak nazývaném území (např. nárazníková zóna, *pink or green zone*), oddělující znepřátelené síly.

- Mise pro zajištění přechodu k mírovému řešení tzv. *transition assistance missions*. Takové mise napomáhají přechodu k nezávislosti nebo autonomii v oblastech ve fázi po skončení konfliktů, které mají charakter občanské války. Typickým prvkem těchto operací je spolupráce s humanitárními, správními orgány a nevládními organizacemi.

Conflict prevention missions vycházejí z uplatnění prvku preventivního rozmístění a působení jednotek „*preventive deployment*“. Jednotky se rozmístí s cílem zabránit konfrontaci v místech potencionálních konfliktů, nebo ohnisek nebezpečí vzniku konfliktu.

Zde jsou podle představitelů NATO široké možnosti spolupráce s OSN a OBSE, s nimiž se shoduje rovněž v chápání pojetí preventivní diplomacie.

Humanitarian missions jsou chápány jako mise tvořící alianci civilního a vojenského komponentu působícího společně ve složitých oblastech konfliktů, vyžadujících řešení otázky uprchlíků, dodržování lidských práv, obnovit a zabezpečit základní druhy zásobování, ubytování ap. pro obyvatelstvo postižených oblastí. Zahrnují rovněž spektrum široké spolupráce mezinárodních, vládních i nevládních organizací a institucí nejen pod praporem OSN.

Zapojení AČR do procesu mírových operací OSN a OBSE

Specifickou kapitolou v těchto aktivitách bylo období let 1954-1993 a působení Československa jako člena dozorčí komise neutrálních států v Koreji (DKNS). Tato diplomatická mise byla organizována pod záštitou OSN a působila zde malá skupina příslušníků armády, neměla však charakter mírové operace v pojetí současného chápání mírových misí.

Československo začalo aktivně svoji spolupráci s OSN v oblasti účasti v mírových operacích v roce 1989 vysláním skupin vojenských pozorovatelů do Angoly a Namibie

(mise UNAVEM, UNTAG). Do současné doby působilo v mírových misích OSN/OBSE více než 3600 příslušníků naší armády.

Vlastní zabezpečování úkolů AČR v mírových misích (operacích) OSN se děje ve dvou základních rovinách: vysíláním vojenských pozorovatelů a vysíláním vojenských kontingentů.

A. Vysílání vojenských pozorovatelů

Problematickou výberu osob, jejich přípravu, vysílání a řízení skupin vojenských pozorovatelů (odborníků) v zahraničí komplexně řeší sekce zahraničních vztahů MO ČR ve spolupráci s hlavním úřadem vnitřní správy MO. Zkušenosti AČR v této oblasti, tj. vysílání vojenských pozorovatelů, se datují od počátku r. 1989, kdy bylo v Československo v lednu vyzváno k účasti na misi UNAVEM v Angole, a v březnu téhož roku na misi UNTAG v Namibii.

Do 1. června 1997 působilo již více než 600 vojenských pozorovatelů v 19 misích OSN, ES a OBSE : DKNS - Korea, UNAVEM - Angola, UNAVEM II - Angola, UNTAG - Namibie, UNSCOM - Irák, UNOSOM - Somálsko, EC/MM - bývalá Jugoslávie, UNGCI - Irák, UNPROFOR - Chorvatsko, UNOMOZ - Mosambik, UNOMIL - Libérie, UNOMIG - Gruzie, UNCRO - Chorvatsko, UNPREDEP - Makedonie, UNMOP - Chorvatsko, UNTAES - Chorvatsko, OBSE/Gruzie, OBSE/BaH, OBSE/Moldova, OBSE/Náhorní Karabach.

K výše uvedenému datu působí pozorovatelé a specialisté, příslušníci AČR v následujících regionech a misích OSN/OBSE: UNGCI - Irák, UNTAES a UNMOP - Chorvatsko, UNOMIL - Libérie, UNOMIG - Gruzie, UNPREDEP - Makedonie a misích OBSE v Gruzii, Moldavské republiky, Náhorním Karabachu, Bosně a Hercegovině.

Stručný přehled misí s dosavadní účastí našich vojenských pozorovatelů:

UNAVEM (United Nations Angola Verification Mission)

Skupina byla vyslána do mise s původním počtem 7 důstojníků počátkem roku 1989. Mandátem mise bylo ověřování odsunu kubánských jednotek z jižní části Angoly. Původní mandát byl ukončen v červnu 1991, kdy začala působit v Angole mise UNAVEM II s mandátem kontroly příměří a postupné demobilizace zneprátených stran. V UNAVEM II byla začleněna skupina 16 a později 20 čs. důstojníků. Celkově působilo v uvedených misích na území Angoly 40 důstojníků v období let 1989/92. K 1. lednu 1993 byla naše účast předána do působnosti Armády Slovenské republiky.

UNTAG (United Nations Transition Assistance Group)

Mise s mandátem přípravy a provedení voleb a dohled nad získáním samostatnosti a nezávislosti Namibie. Po dobu trvání mandátu, od března 1989 do března 1990 zde působila skupina 20 čs. důstojníků - vojenských pozorovatelů. Činnost mise byla úspěšně ukončena v březnu 1990 naplněním mandátu, po vytvoření a uznání samostatnosti Namibie. Celkem na misi působilo po dobu jejího trvání 22 našich důstojníků.

UNGCI (United Nations Guards Contingent in Iraq)

Mise byla zřízena na základě memoranda o porozumění mezi OSN a vládou Iráku k ochraně humanitárního programu a pracovníků humanitárních organizací a k vytvoření pocitu bezpečí Kurdům a šiiťům. Je to specifická mise humanitárního charakteru, po řešení krize v Perském zálivu. Naše účast trvá nepřetržitě od r. 1991 a za celé období se mise účastnilo již více než 200 příslušníků armády.

UNSCOM (United Nations Special Commission)

Mise charakteru inspekční činnosti pro vyhledávání a likvidaci ZHN v Iráku, zejména chemických výroben a skladů, působila střídavě od července 1991 do r. 1993. Pracuje formou expertních skupin, jejichž složení se měnilo a proměnlivá byla i délka služby. 10 příslušníků čs. armády chemických expertů zde působilo od počátku mise v několika skupinách. Mise probíhá dosud, pracuje jako operace dlouhodobého charakteru s cílem kontrolovat zákaz výroby a distribuce chemických ZHN.

UNOSOM (United Nations Operation in Somalia)

Původně pozorovatelská mise s mandátem ke kontrole dodržování příměří a zabezpečování pomoci při rozdělování humanitární pomoci na území Somálska. V období od července 1992 zde působilo 5 čs. důstojníků. K 1. lednu 1993 byla mise předána do působnosti Armády Slovenské republiky.

EC/MM (European Community Monitoring Mission in Yugoslavia)

Monitorovací mise Evropského společenství na území bývalé Jugoslávie, kde od počátku září 1991 působila trvale skupina 5 vojenských pozorovatelů a 3 řidiči s vozidly, které poskytl rezort MO. Celkově se v misi vystřídalo 33 příslušníků armády. K 1. lednu 1993 byla mise předána do působnosti Armády Slovenské republiky.

UNOMOZ (United Nations Operation in Mozambique)

Mise byla zřízena k pomoci přípravy voleb a kontroly jejich průběhu na základě dohody o ukončení 14leté občanské války v zemi. Skupina 20 vojenských pozorovatelů pro tuto misi byla vyslána v květnu 1993. V lednu 1995 ukončila AČR činnost v misi vzhledem k tomu, že úkoly vojenského komponentu mise byly splněny. Celkově v misi působilo za uvedené období 39 důstojníků AČR.

UNOMIL (United Nations Observer Mission in Liberia)

Mise byla zřízena ve spolupráci s Organizací západoafrických států (OWAS) v září 1993 s cílem zabezpečit urovnání politické stability Libérie. Skupina 15 vojenských pozorovatelů byla vyslána do mise na území Libérie v prosinci 1993. V říjnu 1994 byl počet příslušníků skupiny AČR snižen na 5, v rámci celkového snížení vojenského kontingentu mise. V současné době zde působí skupina 5 pozorovatelů. Naše účast byla na základě opatření OSN pro vyhocení vojenskopolitické situace v teritoriu dočasně přerušena v období květen-prosinec 1996.

UNOMIG (United Nations Observer Mission in Georgia)

Pozorovatelská mise OSN, zřízená k dohlížení nad dodržováním dohod o příměří mezi Gruzii a Abchází. Skupina 5 vojenských pozorovatelů vyslána do oblasti v říjnu 1994. Do sledovaného období zde působilo celkem 21 důstojníků, mise trvá. Jde o typickou pozorovatelskou misi (celkem 121 pozorovatelů ze 23 zemí), která představuje stabilizační faktor v regionu a poskytuje nezbytnou podporu politickým procesům při řešení gruzínsko-abcházského konfliktu.

UNPROFOR (United Nations Protection Force)

Mise na území bývalé Jugoslávie, vymezená původně do oblastí konfliktů etnik, tak zvaných sektorů, později rozšířena i na území BaH. Vojenský kontingent a skupina pozorovatelů vyslána do oblastí bývalé Jugoslávie v březnu/dubnu 1992. Účast pozorovatelů trvá dosud, přičemž se v roce 1995 na území Chorvatska vyčlenila mise UNCRO na území Makedonie mise UNPREDEP, v Slavonii mise UNTAES a na poloostrově Prevlaka mise UNMOP. Celkem na území ex Jugoslávie působilo dosud 91 pozorovatelů a k hodnocenému období působí v misích UNPREDEP, UNMOP a UNTAES.

OBSE/Gruzie

Skupina 1-2 vojenských monitorů AČR plní úkoly na území Gruzie od ledna 1994. Mise je zřízena CPC/OBSE (*conflict prevention centre*) ve Vídni, trvá dosud. Celkem se vystřídali 4 důstojníci. Plní podobné úkoly jako UNOMIG.

OBSE/Moldova (Moldavská republika)

Mise monitoruje dodržování mírových dohod na území Moldavské republiky, zejména ve sporném území samozvané „Republiky přídnešťi“. Od ledna 1995 působí jeden pozorovatel - důstojník AČR jako člen voj. skupiny mise CPC/OBSE. Dosud zde působili 3 důstojníci, mise trvá.

OBSE/BaH

Mandát mise zaměřen na zabezpečení voleb, plnění verifikačních opatření a zabezpečení stabilizace v Bosně a Hercegovině. Od léta 1996 plní úkoly mise v tomto regionu 5 důstojníků AČR.

OBSE/Náhorní Karabach

Mise se sídlem v Tbilisi plní úkoly od února 1996, jedná se o verifikaci dohod minské konference řešící problematiku Náhorního Karabachu. Úkoly mise plní jeden důstojník AČR.

DKNS (NNSC - Neutral Nations Supervisory Commission)

Mise OSN ustavena v r. 1954, komise pro dohlížení nad příměřím po krizi na korejském poloostrově. Koordinátorem čs. účasti bylo ministerstvo zahraničních věcí. Armáda se účastnila v misi skupinou 6 osob. Účast české strany byla ukončena v r. 1993 z iniciativy ministerstva zahraničních věcí.

B. Vyslání kontingentů

Historie a zkušenosti s vysláním vojenských kontingentů se vztahují k období konce roku 1990, kdy po vyhocení situace v oblasti Perského zálivu ČSFR poskytla do mnohonárodních sil koalice působících v prostoru konfliktu pod záštitou OSN speciální protichemickou jednotku, prapor o síle 200 mužů. Uvedená jednotka plnila úkoly v sestavě brigád armády Království Saúdské Arábie do poloviny roku 1991 a aktivně se účastnila operací Pouštní štít a Pouštní bouře. Vojenský kontingent pro misi UNPROFOR byl vyslán na území bývalé Jugoslávie k plnění úkolů v období březen/duben 1992.

Rada bezpečnosti OSN přijala 27. prosince 1991 jednomyslně rezoluci č. 721, kterou reagovala na vážnou situaci v Jugoslávii. Zavázala se v ní přijmout odpovídající kroky, včetně vytvoření a vyslání jednotek mírových sil na území Jugoslávie. Vláda České a Slovenské federativní republiky svým usnesením číslo 27 z 16. ledna 1992 souhlasila se zapojením ČSFR do mírové operace OSN na území bývalé Jugoslávie. Původní kontingent tvořilo 500 osob, později v souvislosti s novými požadavky velení mise byla naše účast rozšířena na počet 1000 vojáků.

Vojenský kontingent AČR v misi UNPROFOR/UNCRO byl tvořen jednotkou o síle praporu (924 osob), skupinou důstojníků ve štábech (15-17 příslušníků), skupinou vojenské policie (8 přísl.), skupinou stacionárního spojovacího uzlu (8 přísl.), samostatný chirurgický tým (21 osob). Mechanizovaný prapor AČR mise UNPROFOR/UNCRO byl dislokován na území tzv. Republiky Srbská Krajina v operační sestavě sektoru „JIH“, spolu s prapory armád Kanady, Jordánska a Keni (do roku 1993 Francie). K lednu 1996 prapor činnost v misi UNPROFOR/UNCRO ukončil v souladu s vývojem situace v regionu a s převzetím závazků AČR v misi NATO/IFOR (dnes SFOR).

V misi UNTAES dnes působí vojenská polní chirurgická nemocnice, která původně začínala v misi UNPROFOR, v počtu 40 osob, umístěná v Klise na území Slavonie v Chorvatsku.

Závěrečná poznámka

Svým článkem jsem chtěl poskytnout ucelenější pohled na problematiku mírových operací, podat informace k vývoji, struktuře a způsobu použití jednotek a jednotlivců v mírových sborech OSN a OBSE. Zapojení a účast Armády České republiky v těchto aktivitách se stává pro naši armádu významnou kapitolou její novodobé historie.

Zkratky použité v textu:

BaH - Bosnia and Herzegovina

Bosna a Hercegovina

CPC - Conflict Prevention Centre

středisko pro předcházení konfliktům

EC/MM - European Community Monitoring Mission in Yugoslavia

monitorovací mise Evropského společenství na území bývalé Jugoslávie

IFOR - Implementation Forces

realizační (implementační) skupina vojsk

NNSC - Neutral Nations Supervisory Commission

dozorčí komise neutrálních států v Koreji, DKNS

SFOR - Stabilization Forces

stabilizační síly

UNAVEM - UN Angola Verification Mission

ověřovací mise OSN pro dohled v Angole

UNCRO - UN Confidence Restoration Operation in Croatia

operace pro obnovení důvěry v Chorvatsku

UNDOF - UN Disengagement Observer Force

pozorovatelská jednotka OSN pro uvolňování napětí (Golanské výšiny)

UNFICYP - UN Peace-Keeping Force in Cyprus

mírové síly OSN na Kypru

UNIFIL - UN Interim Force in Lebanon

prozatímní jednotky OSN v Libanonu

UNGCI - UN Guards Contingent in Iraq

dozorčí jednotky OSN v Iráku

UNMOGIP - UN Military Observer Group in India and Pakistan

skupina vojenských pozorovatelů v Indii a Pákistánu

UNMOP - UN Military Observers in Prevlaka

pozorovatelská mise OSN v Prevlace (Chorvatsko)

UNOGIL - UN Observation Group in Lebanon

pozorovatelská skupina OSN v Libanonu

UNOMIG - UN Observer Mission in Georgia

pozorovatelská mise OSN v Gruzii

UNOMIL - UN Observer Mission in Liberia

pozorovatelská mise OSN v Libérii

UNOMOZ - United Nations Operation in Mozambique

operace OSN v Mosambiku

UNOMUR - UN Observer Mission Uganda-Rwanda

pozorovatelská mise v Ugandě a Rwandě

UNOSOM - UN Operation in Somalia

operace OSN v Somálsku

UNPREDEP - UN Preventive Deployment in Macedonia

síly preventivního rozmístění OSN v Makedonii

UNPROFOR - UN Protection Force

ochranné síly OSN

UNSCOM - UN Special Commission

zvláštní komise OSN zřízená k provádění inspekcí iráckých zbraní HN, k zabezpečení jejich zničení, odstranění či zneškodnění

UNTAES - UN Transitional Authority in Eastern Slavonia

úřad pro přechodné období ve východní Slavonii (Chorvatsko)

UNTAG - UN Transition Assistance Group

skupina OSN pro pomoc v přechodném období (Namibie)